

Předběžný report o vývoji problematiky sebepoškozování, sebevražedných pokusů a sebevražd na krizové lince u ohrožené skupiny dětí, adolescentů a mladých dospělých v roce 2023

Připraveno Linkou bezpečí, z.s v rámci opatření
4.1.4. Národního akčního plánu prevence sebevražd 2020-2030

Datum realizace: 1/2024

Report ani jeho části nemohou být dále šířeny bez citování původního zdroje a informování o jeho využití zástupců Linky bezpečí, z.s. na adrese: k.liskova@linkabezpeci.cz

Základní informace o provedených analýzách a Lince bezpečí

Linka bezpečí z.s. (dále jen Linka bezpečí) je největší a nejdéle fungující celostátní krizová linka pro děti (do 18 let) a studenty (do 25 let včetně). Svým klientům nabízí podporu skrze **telefon** (nonstop, 24/7), **chat** i **e-mail**. Její cílovou skupinou je tak jedna z ohrožených skupin definovaných v rámci Národního akčního plánu prevence sebevražd 2020-2030 (NAPPS). Cílem **předběžného reportu** je **shrnout základní informace o sebepoškozování, sebevražedných pokusech a sebevraždách u dětí, adolescentů a mladých dospělých, kteří v roce 2023 kontaktovali Linku bezpečí**. Detailnější analýza bude realizována v průběhu roku 2024. Výsledky budou dále zpřesňovány a doplňovány.

Data o realizovaných kontaktech klientů Linky bezpečí jsou získávány z (1) interních záznamů o kontaktech, které zapisují krizoví intervenenti, (2) databáze přijatých hovorů spravující dodavatelem telekomunikačního technologického řešení. Původní klientská data nemá Linka bezpečí k dispozici kvůli zachování anonymity klientů.

Pro účely reportu byly analyzovány záznamy krizových interventů o realizovaných kontaktech, a to kvůli jejich bohatější informační obsažnosti. Tato data se mohou číselně mírně odlišovat od dat dodavatele telekomunikačních technologií, které využívá pro sledování změn v počtu realizovaných kontaktů Linka bezpečí v rámci svých interních statistik. Analýzy dat byly provedeny v souladu s postupy popsány v protokolu studie schválenými etickou komisí Národního ústavu duševního zdraví ze dne 22. 6. 2023.

1. Souhrnné informace o poskytnutých krizových službách klientům v roce 2023

V roce 2023 Linka bezpečí realizovala skrze telefon, e-mail i chat **97 922 kontaktů** s klienty. Největší podíl těchto kontaktů byl realizován na **telefonické ústředně Linky bezpečí, a to 73 101 kontaktů**. Dle záznamů krizových interventů o proběhlých kontaktech realizovala Linka bezpečí **24 821 tematických kontaktů s klienty** (tj. veškeré kontakty mimo ústřednu). Z toho **největší část kontaktů proběhla skrze telefon** (18 929 kontaktů, 76,3 %), dále pak **e-mail** (3 261 kontaktů, 13,1%) a **chat** (2 631 kontaktů, 10,6 %).

Nejčastěji klienti linku kontaktovali kvůli vlastním problémům (19 004 kontaktů, 76,6 %), pouze v 9 % (N = 2 227) přepojených hovorů, chatů a e-mailů využili klienti kontakt k testování služeb linky. V 5,5 % kontaktů (N = 1 358) klienti využili krizovou linku k probrání problémů druhých.

Klienti Linky bezpečí mají možnost kontaktovou krizovou službu opakovaně a různými způsoby. Je proto klíčové zacházet s výstupy jako s **jednotlivými kontakty**, které **nejsou zaměnitelné za počet klientů**, kteří krizovou službu využili.

Počty klientů je možné pouze odhadovat. Z dostupných dat na ústředně, která jsou při přechodu z ní dále do služby anonymizována, lze vyčíst, že telefonicky kontaktovalo v roce 2023 krizovou linku 59 % klientů jednorázově. Průměrně se volající skrze telefon dovolal na druhý pokus. **Při opakovaném pokusu o dovolání se na krizovou linku dovolalo 92 % klientů**. Na chatu linky bezpečí proběhlo **85 % kontaktů** pod unikátním nickem klienta. Průměrně byl jeden nick využit 1,31x. Podobně v e-mailové poradně bylo **72 % dotazů zasláno z unikátních neopakujících se e-mailových adres**. Průměrně byla jedna adresa využita klientem 1,58 x.

2. Informace o vývoji problematiky sebepoškozování, sebevražedných pokusů a sebevražd

Na Lince bezpečí je v interních statistikách monitorováno **13 tematických okruhů potíží**, s nimiž ji klienti nejčastěji kontaktují. V rámci nich je definováno **148 konkrétních problémů**.

Na telefonu, chatu i e-mailu dominantně převládaly témata:

- **Psychických obtíží**, které představovaly 36 % všech řešených témat ze strany klientů (podrobněji: téma bylo řešeno ve 41 % všech přepojených hovorů, [N = 7 817], 60,8 % všech chatových kontaktů, [N = 1 599], 56,2 % e-mailů, [N = 1 815]).
- **Rodinných vztahů**, které představovaly 16 % všech řešených témat ze strany klientů (podrobněji: téma bylo řešeno ve 21,4 % přepojených hovorů, [N = 4 045], 22 % chatových kontaktů, [N = 580], 29,9 % e-mailů, [N = 965]).
- **Osobních témat** které představovaly 10 % všech řešených témat ze strany klientů (podrobněji: téma bylo řešeno ve: 16,8 % přepojených hovorů, [N = 3 183], 12,8 % chatových kontaktů, [N = 338], a 13,3 % e-mailů, [N = 430]).

Nejčastěji řešeným problémem bylo na Lince bezpečí v roce 2023 **sebevražedné jednání** (souhrnně na úrovni myšlenek, tendencí i sebevražedného pokusu se tento problém objevil v **4 789 kontaktech**, tj. v **19,3 % všech kontaktů mimo ústřednu**). Z nich nejčastěji byly v kontaktech s Linkou bezpečí řešeny **sebevražedné myšlenky**, tj. v **11,8 % všech kontaktů** (N = 2 924). **Sebevražedné tendence** byly řešeny v **4,7 % kontaktů** (N = 1 176) a **sebevražedný pokus** v **2,8 % kontaktů** (N = 689). **Sebepoškozování** pak jako 2. nejčastější problém klienti řešili v **16,2 % kontaktů** (N = 4 021 kontaktů).

Pro srovnání - dalším nejčastějším problémem, který klienti na Lince bezpečí řešili, byly **úzkosti**, které se objevily v 6,5 % kontaktů (N = 1 619) následované **ostatními psychickými obtížemi a poruchami** v 6,4 % kontaktů (N = 1 587) a **vztahy s kamarády** se 6,3 % zastoupením (N = 1 555).

2.1. Demografické údaje v rámci kontaktů se sebepoškozujícím a sebevražedným chováním

Z hlediska demografických charakteristik bylo sebepoškozování i sebevražedné jednání v kontaktech s Linkou bezpečí (ve stadiích myšlenek, tendencí i pokusu) **statisticky významně častější u dívek než chlapců**. Sebevražedné jednání bylo řešeno ve 21 % kontaktů s dívkami (N = 3341) a 13 % kontaktů s chlapci (N = 1 154). Sebepoškozování pak ve 21,4 % všech kontaktů s dívkami (N = 3405) a 6,4 % všech kontaktů s chlapci (N = 541).

Průměrný věk klienta, který kontaktoval LB s tematikou **sebevražedného jednání**, byl **16,8 let** a **sebepoškozování** byl **15,9 let**. Výsledky ukazují, že **největší koncentrace výskytu sebevražedného chování byla ve věkové skupině 15 - 18 let a sebepoškozování ve skupině 14 - 17 let**, tedy u středoškolských studentů.

Hovory s tematikou sebevražedného jednání a sebepoškozování také statisticky významně souvisely s delší dobou trvání hovorů. Průměrná doba **hovoru**, ve kterém se objevila **problematika sebevražedného jednání**, byla **32 minut** (95 % CI 31:52 - 33:24) a **sebepoškozujícího chování 30 minut** (95 % CI 29:28 - 30:50). Pro srovnání: v roce 2023 byla průměrná doba hovoru 19 minut a 75 % hovorů skončilo do 30. minuty.

2.2. Četnost výskytu sebevražedného chování a způsob zvažované sebevraždy

Nejčastěji klienti v kontaktech s Linkou bezpečí uváděli, že sebevražedné chování (myšlenky, tendence, pokusy) se u nich **objevovalo opakovaně**, tj. v **50,8 % hovorů se sebevražednou tematikou** (N = 2 324). U 43,3 % kontaktů (N = 1 984) nebylo určeno, jak často se sebevražedné chování vyskytlo. Kontaktování Linky bezpečí při prvním objevení se sebevražedné tematiky u klienta bylo zaznamenáno ve 7,1 % kontaktů (N = 323).

Způsob zvažovaného suicidálního chování nebyl uveden (případně jej klienti nepromýšleli vůbec) v 54,9 % kontaktů se sebevražednou tematikou (N = 2 415). Pokud způsob uvažovaného suicidálního jednání uveden byl, nejčastěji klienti uváděli **použití léků**, a to v 19,2 % případů (N = 878), **skok z výšky** v 8 % případů (N = 366), **použití zbraně** v 6,3 % případů (N = 290), **skok pod metro/vlak** 5,4 % případů (N = 245). V nejméně kontaktech klienti uváděli **oběšení** jako uvažovaný způsob sebevraždy, tj. 1,9 % kontaktů (N = 89). V 6,1 % (N = 291) kontaktů klienti zvažovali jiný způsob sebevraždy.

3.3. Kontaktování návazných služeb klientům se sebepoškozujícím a sebevražedným chováním

Ve výjimečných případech (tj. ohrožení zdraví, života) může Linka bezpečí přímo kontaktovat další instituce pro poskytnutí další potřebné péče a podpory klientům. V roce 2023 bylo celkem realizováno 195 intervencí, tj. kontaktů s další službou.

V 162 případech byla kontaktována další instituce v situacích, ve kterých klienti řešili sebevražedné chování. Celkem tedy více než 82 % intervencí ze strany Linky bezpečí přímo souviselo se sebevražedným chováním klientů. Nejčastěji v těchto případech Linka bezpečí kontaktovala **Toxikologické informační středisko (N = 119)**, dále záchrannou službu (N = 38) a Policii ČR (N = 14). V hovorech, ve kterých se **vyskytla problematika sebepoškození**, byla jiná instituce kontaktována ve 40 případech.

3.4. Souběžnost a možné souvislosti sebepoškozujícího a sebevražedného chování

Témata **sebepoškozujícího a sebevražedného chování nestojí samostatně**. Pojí se s řadou dalších témat a problémů, na něž nasedají a vzájemně se s nimi ovlivňují. Propojení s dalšími tématy a problémy je komplexní a není snadné jasně určit směr vztahu mezi jednotlivými obtížemi.

Všechny níže zkoumané souvislosti přitom odkazují na vnímané potíže ze strany klientů. Linka bezpečí v souladu se svým etickým kodexem nehodnotí skutečnost či závažnost problémů klientů, kteří krizovou pomoc kontaktují. Dává prostor a přijímá prožívání klienta. Nejde proto například říci, zda-li klienti Linky bezpečí opravdu měli symptomy např. deprese. Správná interpretace odkazuje, že takto klient prožíval své obtíže.

Vzhledem k velikosti datového souboru a většímu množství významných souvislostí, které přesahují rámec výkladu tohoto reportu, jsou níže uvedeny pouze korelace s $r > 0.05$.

Významné korelace byly nalezeny:

- Mezi **sebevražedným chováním a sebepoškozením** ($r=0.237$, $p<0.01$).
- Mezi **sebevražedným chováním a depresí, smutkem** ($r=0.092$, $p<0.01$).
- Mezi **sebepoškozením a poruchami příjmu potravy** ($r=0.11$, $p<0.01$).
- Mezi **sebepoškozením a tématem rodinných vztahů** ($r=0.069$, $p<0.01$).

- Mezi **sebepoškozováním** a **pocitem nepochopení ze strany rodičů** ($r=0.064$, $p<0.01$).
- Mezi **sebepoškozováním** a **strachem z reakce rodičů** ($r=0.57$, $p<0.01$).

Všechny souvislosti byly určeny pouze prostřednictvím korelací bez kontroly vlivu dalších proměnných.

Zveřejněný report je předběžným výstupem analýz za rok 2023 k lednu 2024. Podrobnější analýza bude zaměřena zejména na výzkum souvislostí mezi sebepoškozováním, sebevražedným chováním a dalšími tématy, se kterými se pojí.